

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Навчально-науковий інститут № 3

Кафедра психології, соціології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ»

вибіркових компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 «Психологія»

(психолог ювенальної превенції)

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від № 14.08.2024 року № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 року № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (протокол
від 08.07.2024 року № 13)

Розробники:

Професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
доктор психологічних наук, професор – Мілорадова Н.Е.

Рецензенти:

1. Завідувачка кафедри психології Національного університету
«Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор –
Цільмак О.М.

2. Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 6	05 «Соціальні науки» 053 «Психологія» Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (психолог ювенальної превенції)	Навчальний курс № 4 Семестр № 7 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекційні заняття – 10 год; Семінарські заняття – 10 год; Практичні заняття – 40 год; Самостійна робота – 60 год;		
Індивідуальні завдання:		
Розробка програми тренінгу (тощо) – 1, семестр № 7		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психологічного тренінгу» – формування у здобувачів вищої освіти системи знань про методи та прийоми підготовки, організації та проведення тренінгів, про особливості роботи тренерів, види тренінгів, умови ефективної роботи тренінгової групи; виховна – формування у курсантів уявлень про етичні засади проведення тренінгу; виховання професійно важливих якостей особистості; розвивальна – розвиток умінь правильного застосування знань, одержаних під час вивчення навчальної дисципліни.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічного тренінгу» є:

- опанування системою знань щодо основних теоретичних положень в межах основних психологічних шкіл відносно завдань, мети та сутності психологічного тренінгу; загальних принципів, етичних засад, структури та етапів його проведення; базових методів та особливостей групової динаміки та інш.;

- оволодіння вміннями управління тренінговим процесом, застосуванням різних тренінгових методів, відпрацювання навичок розробки тренінгових програм та самостійного проведення тренінгових занять.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, психодіагностика, клінічна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, основи практичної психології, психологія сім'ї, психологічний супровід сім'ї, психологія девіантної поведінки, основи психологічної корекційної, основи психотерапії, основи соціально-психологічної реабілітації, юридична психологія.

Очікувані результати навчання: в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- базові поняття теорії соціально-психологічного тренінгу;
- історію розвитку групових методів психотерапії та практичної психології.
- класичні різновиди соціально-психологічного тренінгу;
- специфічні риси та парадігми тренінга;
- психологічні механізми впливу тренінгу на особистість;
- існуючі вимоги до особистості та професійної підготовки тренера;
- організаційні основи соціально-психологічного тренінгу;
- основні методи соціально-психологічного тренінгу;
- особливості та феномени групової динаміки й можливості її використання в тренінгу;
- принципи комплектації програм тренінгу;
- різні види програм психологічного тренінгу;
- форми організації групи при виконання тренінгових вправ;

Вміти :

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- проводити тренінги різної спрямованості, з різним методологічним підґрунтям та для різних категорій замовників.
- орієнтуватися в сучасних формах групового соціально-психологічного тренінгу;
- розробляти програми психологічного тренінгу за визначеною тематикою;
- добирати відповідні методи проведення психологічного тренінгу;
- володіти рефлексією власної поведінки, самоспостереженням в контактах;
- управляти динамікою групи в процесі тренінгу;
- творчо підходити до вирішення навчальних ситуацій в процесі проведення тренінгу.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни : «Основи психологічного консультування»	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що

	передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК 3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
	ЗК 4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 5.	Здатність бути критичним і самокритичним
	ЗК 6	Здатність приймати обґрунтовані рішення
	ЗК 7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 8.	Навички міжособистісної взаємодії
	ЗК 9	Здатність працювати в команді.
	ЗК 10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.
Фахові (спеціальні) компетентності (ФК)	СК 1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
	СК 2	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК 3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК 4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК 5	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
	СК 7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
	СК 8	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та

		групову).
	СК 9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК 10	Здатність здійснювати заходи організаційно-методичного забезпечення профорієнтації та профвідбору
	СК 11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
	СК 12	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК 13	Здатність і готовність забезпечувати дотримання прав і свобод дитини під час здійснення професійної діяльності.

3 Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Психологічний тренінг як метод практичної психології.

Тренінг в системі методів практичної психології. Історія розвитку групових методів психотерапії та практичної психології. Загальні уявлення про тренінг. Співвідношення понять: «групова психотерапія», «групова психокорекція», «психологічний тренінг», «навчання». Специфічні риси та парадигми тренінга. Різновиди психологічного тренінгу. Основні парадигми тренінгу. Парадигма тренінгу як дресури. Парадигма тренінгу як тренування. Парадигма тренінгу як розвитку суб'єктності. Основні концептуальні напрямки у психологічному тренінгу. Поведінковий підхід. Гештальт-групи. Т-групи. Групи зустрічей. Психоаналітичний підхід. Трансактний аналіз. Психодрамний підхід. Тілесно-орієнтована терапія. Схема побудови групового процесу. Ефект тренінгу.

Види тренінгів. Цільова аудиторія цілі та задачі тренінгу. Психологічні механізми впливу тренінгу на учасників: правила тренінгового простору, зворотний зв'язок і його види, рефлексивний аналіз, основні принципи проведення. Девід Колб про особливості навчання дорослих (модель для тренінгу). Методичні проблеми застосування психологічного тренінга. Роль тренінгів в поліції. Проведення аналізу потреб у навчанні: інструменти діагностики, методи збору та обробка інформації.

Тема 2. Психологічні особливості тренінгової групи.

Цілі тренінгової групи, правила та принципи роботи. Відбір учасників тренінгу. Переваги групової форми роботи. Психологічна характеристика тренінгової групи як малої соціальної групи. Класифікація тренінгових груп. Види тренінгових груп. Їх склад. Комплектування групи. Кількісні та якісні характеристики групи. Феномени групової динаміки та можливості її використання в тренінгу. Закономірності групової динаміки. Групові норми. Правила поведінки в групі. Головні етапи розвитку групи під час тренінгу. Фактори впливу на групову динаміку. Єдність і конкуренція в групі. Проблеми психологічного опору в тренінгу. Типи лідерства та групові ролі.

Основні групові ролі: лідер, який подобається групі, спонукає її до діяльності, створює програму та підтримує активність роботи; експерт, що має спеціальні знання, навички або здібності, які потрібні групі; пасивні учасники групи, які приєднуються до лідера та підтримують його; аутсайдер; супротивник, опозиціонер, що активно протиставляє себе лідерові. Типи лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний. Стадії розвитку групи. Стадія орієнтації та залежності. Стадія конфліктів і протесту. Стадія структурування групи. Стадія згуртованості. Стадія розпаду групи. Взаємодія зі «складними» учасниками на тренінгу.

Тема 3. Ведучий тренінгової групи.

Вимоги до особистості й освіти тренера. Індивідуально-психологічні якості тренера. Особистісні якості тренера. Вимоги до тренера. Професійні стандарти в сфері надання психологічної допомоги. Професійна підготовка консультанта. Вимоги до особистісних якостей консультанта в інтелектуальній, комунікативній, морально-етичній сферах. Професійна етика консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Поняття «синдром згорання». Поняття «супервізія».

Аналітична психограма ведучого тренінгу. Види тренерської компетентності: технічна, міжособистісна, комунікативна, контекстуальна, адаптивна, концептуальна інтегративна. Робота з ко-тренером. Умови ко-тренерства. Етапи підготовки ведучих тренінгу. Основні ролі ведучого. Керівництво групою. Стили керівництва. Професійні страхи. Фізична та психологічна мобільність. Принципи тренерської роботи. Помилки тренера. Етичні проблеми тренінгової роботи.

Тема 4. Основні етапи психологічного тренінгу.

Маркетинг тренінгових послуг. Матеріально-технічне забезпечення тренінгу. Умови проведення тренінгу. Приміщення для проведення тренінгу, обладнання. Особливості технічного забезпечення тренінгу. Приміщення. Обладнання. Апаратура для відеозапису. Посібники та друковані матеріали.

Юридичний та економічний аспекти проведення тренінгу: договір з організацією, оренда приміщення, сертифікація учасників; кошторис тренінгу і питання оплати психологічних тренінгових послуг.

Поняття програми тренінгу. Типи програм. Етапи підготовки тренінгової програми. Завдання та план тренінгу. Структура тренінгової програми. Загальний алгоритм тренінгового дня. Змістовно-організаційні блоки. Основні компоненти тренінгу. Розклад тренінгу. Схеми «марафону» або довгострокової групи. Знайомство. Ознайомлення з нормами групи. Формування групи. Вирішення завдань. Підведення підсумків. Зв'язок етапів тренінгу з етапами розвитку тренінгової групи. Часові межі етапів тренінгу.

Планування психологічного тренінгу. Варіанти тимчасового формату ведення тренінгу. Управління часом тренінгу. Поєднання планування і імпровізації. Баланс праці й відпочинку (кава-паузи, обід, куріння і т.п.).

Алгоритм проведення тренінгу. Вступна, основна та заключна частини тренінгу. Оцінка ефективності соціально-психологічного тренінгу. Зворотний зв'язок та рефлексія. Критерії оцінки ефективності тренінгових вправ та

рольових ігор; засоби контролю змін, які відбуваються в тренінгу професійно-психологічного спрямування з його учасниками. Вхідний та вихідний контроль за допомогою дидактичних та психологічних тестів, експертна оцінка кількісних та якісних змін у професійній діяльності. Проблема перенесення набутих знань та умінь у реальні умови.

Рамка тренінгу: процедури початку та завершення. Місце діагностичних процедур. Посттренінгові процедури.

Тема №5. Основні тренінгові методи.

Загальні тренінгові методи та їх класифікація. Групова дискусія як базова процедура в тренінгу. Види групових дискусій: структурована, неструктурована; за змістом: тематична, біографічна, інтеракційна. Ігрові методи (ситуаційно-рольові, дидактичні, творчі, імітаційні, ділові ігри). Правила розробки авторської гри. Психогімнастика, її роль і функції в процесі тренінгу. Методи тілесно орієнтованої психотерапії (робота над структурою тіла, чуттєве усвідомлення і нервово-м'язова релаксація). Психорисунок. Арт-методи. Метод кейсів. Ситуаційні завдання. Правила написання ситуативних завдань. Психологічні тренажери та вправи.

Міні-лекції. Історії та розповіді. Мозковий штурм. Аналіз ситуаційних вправ. Рольова гра. Використання відео та фільмів. Власне тренінгові вправи. Захист проєктів. Принцип унаочнення та застосування презентацій. Слайд-шоу. Робочі зошити. Використання перерв.

Методи, спрямовані на розвиток соціальної перцепції (вербальні та невербальні техніки). Міні-лекції. Підготовка основних тез. Конспект лекції. Розрахунок часу. Підготовка допоміжних матеріалів (слайди, роздаткові тексти, рисунки, таблиці, картки тощо). Аудіовізуальні презентації. Мозковий штурм. Формування підгруп. Розподіл ролей. Фіксація результатів мозкового штурму. Структуровані вправи. Умови успішності виконання структурованих вправ. Правила формулювання інструкції. Робота в різних парах. Обмеження часу. Види структурованих вправ. Командна і індивідуальна форми роботи з завданнями на тренінгу: «черепашка», «театр», інтерактивні ігри, психологічні «ярмарки» та «акції», інформаційний діалог, робота в мікрогрупах (трійках і парах), карусель. Технології прийняття рішень в групі: мозковий штурм. Божевільні сесії, сеанси позитивної діагностики.

ТЕМА №6. «Аналіз проєктів учасників».

Презентація тренінгових програм та їх аналіз. Обмін думками. Зворотній зв'язок. Супервезійне супроводження. Особливості застосування різноманітних тренінгових методів та форм проведення та організації групи при виконанні тренінгових вправ. Навички управління груповою динамікою. Індивідуальне консультування за підсумками тренінгу. Організація процесу рефлексії індивідуальних досягнень учасників в процесі тренінгу.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1. Психологічний тренінг як метод практичної психології	10	2	2		-	6	
Тема № 2. Психологічні особливості тренінгової групи	10	2	2			6	
Тема № 3. Ведучий тренінгової групи	10	2	2		-	6	
Тема № 4. Основні етапи психологічного тренінгу	12	2	2	2	-	6	
Тема № 5. Основні тренінгові методи	14	2	2	4		6	
Тема № 6. Аналіз проектів учасників.	64	-	-	34	-	30	
Всього:	120	10	10	40	-	60	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1 Тренінг як інтерактивна форма соціально-психологічного навчання		
<p>1. Розглянути особливості становлення групових методів психотерапії і практичної психології.</p> <p>2. Проаналізувати уявлення про співвідношення понять «групова психотерапія», «групова психокорекція», «психологічний тренінг», навчання.</p> <p>3. Проаналізувати особливості:</p> <ul style="list-style-type: none">- теорії «тваринного магнетизму» Ф. Месмера;- групової психотерапії і гіпнозу;- групових методів в психоаналізі і інших психологічних школах Заходу;- групових методів роботи психологів і психотерапевтів у Росії; <p>4. Визначити особливості:</p> <ul style="list-style-type: none">- Т-груп (К. Левін);- груп зустрічей (К. Роджерс);- гештальт-груп;- психодрами Я. Морено;- трансактного аналізу в групі;- тренінгу умінь (М. Форверг). <p>5. Концепція СПТ у психології:</p> <p>6. Проаналізувати основні цілі та задачі тренінгу.</p> <p>7. Розглянути існуючі підходи щодо класифікація психологічних тренінгів</p> <p>8. Виокремити особливості форм взаємодії ведучого та учасників під час проведення занять.</p> <p>9. Визначити особливості навчання дорослих.</p> <p>10. Розглянути умови ефективності навчання дорослих.</p> <p>11. Розкрити сутність моделі експериментального навчання Д. Колба.</p> <p>Визначити стилі навчання.</p>		<p>Основна:</p> <p>Додаткова:</p> <p>Нормативно-правові акти:</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті:</p>
Тема № 2. Психологічні особливості тренінгової групи		
		<p>Основна:</p> <p>Додаткова:</p> <p>Нормативно-правові акти:</p>

			Інформаційні ресурси в Інтернеті
		Тема № 3. Ведучий тренінгової групи	
		<p>1. Визначте та охарактеризуйте головні ролі та стилі тренера-ведучого групи СПТ.</p> <p>2. Розкрийте сутність труднощів, що виникають у роботі ведучого групи</p> <p>3. Проаналізуйте основні вимоги до особистості тренера.</p> <p>4. Розкрийте особливості та етапи підготовки тренера-ведучого.</p>	<p>Основна: Додаткова: Нормативно-правові акти: Інформаційні ресурси в Інтернеті</p>
		Тема № 4. Основні етапи психологічного тренінгу	
		<p>1. Проаналізуйте типи програм СПТ. Визначте їх переваги та недоліки.</p> <p>2. Проаналізуйте схему програми тренінгу.</p> <p>3. Етапи підготовки тренінгової програми.</p> <p>4. В чому полягає загальний алгоритм тренінгового дня.</p> <p>5. На що необхідно звертати увагу при побудові програми тренінгу.</p> <p>6. Назвіть та проаналізуйте умови ефективності тренінгу.</p> <p>7. Розкрийте сутність феноменів групової динаміки та можливості їх використання в тренінгу.</p> <p>8. Проаналізуйте етапи розвитку групи в тренінгу.</p> <p>9. Проаналізуйте етапи групової динаміки.</p> <p>10. Опишіть особливості поведінки тренера на першій фазі розвитку групи «Знайомство».</p> <p>11. Проаналізуйте особливості фази конфлікту в розвитку групи на тренінгу.</p> <p>12. Стадії працездатності та її особливості. Розкрийте особливості взаємодії тренера зі «складними» учасниками на тренінгу.</p>	<p>Основна: Додаткова: Нормативно-правові акти: Інформаційні ресурси в Інтернеті</p>
		Тема № 5. Основні тренінгові методи	
		<p>1. Опишіть командні і індивідуальні форми роботи із завданнями на тренінгу. Опишіть способи утворення малих груп.</p> <p>2. Розкрийте особливості роботи в малих групах на тренінгу.</p> <p>3. Розкрийте сутність поняття «Рамка тренінгу».</p> <p>4. Охарактеризуйте особливості проведення посттренінгових процедури.</p>	<p>Основна: Додаткова: Нормативно-правові акти: Інформаційні ресурси в Інтернеті</p>

	<p>5. Розкрийте сутність вибори форми посттренінгового супроводу в залежності від труднощів, які виникають після закінчення навчального тренінгу. Особливості використання групової дискусії в СПТ</p> <p>6. Проаналізуйте феномен гри в та опишіть види ігор, що застосовуються на тренінгу.</p> <p>7. Визначте особливості використання психогімнастичних методів на тренінгу.</p> <p>8. Надайте характеристику арт-методів та розкрийте особливості їх застосування.</p> <p>9. Переваги та недоліки метод кейсів</p> <p>10. Визначте особливості застосування психологічних тренажерів та вправ-криголамів.</p> <p>Опишіть критерії оцінки ефективності тренінгу.</p>	
	Тема № 6. Аналіз проектів учасників.	
	<p>1. Опишіть процедуру вибору теми тренінгу, мету та цільову аудиторію</p> <p>2. Охарактеризуйте особливості та етапи написання власної тренінгової програми.</p> <p>3. Проаналізуйте технологію підбору тренінгових методів та вправ.</p> <p>4. Обґрунтуйте вибір власної манери ведення тренінгу.</p> <p>5. В чому полягають особливості дотримання рамкових умов проведення тренінгу.</p> <p>6. Ко-тренерство та його переваги.</p> <p>7. Посттренінгові процедури та особливості їх вибору.</p>	<p>Основна: Додаткова: Нормативно-правові акти: Інформаційні ресурси в Інтернеті</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1 Теми індивідуальних тренінгів.

1. Актуалізація особистісної зрілості.
2. Батьки та діти. Як знайти порозуміння?
3. Вчимося розуміти та поважати інших.
4. Психологія міжособистісних конфліктів.
5. Команда моєї мрії. Тренінг командоутворення.
6. Впевненість в собі – це можливо!
7. Тренінг креативності.
8. Тренінг формування стресостійкості особистості
9. Тренінг емоційної стійкості
10. Тренінг розвитку професійної мотивації.

11. Тренінг «Оптимізація готовності до ризику»
12. Тренінг управління агресією.
13. Програма тренінгу по зниженню суїцидального ризику.
14. Успішний шлях. Мотивація успіху
15. Тренінг вирішення міжособистісних конфліктів.
16. Тренінг управління агресією.
17. Профілактика залежностей. Дотримання здорового способу життя.
18. Перетворення мрій на реальність.
19. Особливості комунікації при взаємодії з представниками ЛГБТ-спільноти у діяльності поліцейського
20. Особливості професійної взаємодії поліцейського з дітьми.
21. Комунікативна компетентність працівника поліції.
22. Ми різні, але ми рівні. Гендерна рівність.

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;

- підготовка до практичних занять;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою та опрацювання визначених питань.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді розробки програми тренінгу та його проведенні.

7 Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Співвідношення понять «групова психотерапія», «групова психокорекція», «психологічний тренінг», навчання.

2. Загальне уявлення про психологічний тренінг. Специфічні риси та парадигми тренінга.

3. Історія розвитку групових методів психотерапії і практичної психології:

4. Теорія «тваринного магнетизму» Ф. А. Месмера.

5. Групова психотерапія і гіпноз.

6. Соціально-психологічні аспекти групових методів.

7. Групові методи в психоаналізі і інших психологічних школах Заходу.

8. Групові методи роботи психологів і психотерапевтів у Росії.

9. Класичні різновиди тренінгу: Т-групи (К. Левін), групи зустрічей (К. Роджерс).

10. Класичні різновиди тренінгу: гештальт-групи, психодрама Я. Морено.

11. Класичні різновиди тренінгу: трансактний аналіз в групі, тренінг умінь (М. Форверг).

12. Основні концепції тренінгу у психології.
13. **Мета**, цілі та задачі тренінгу
14. Класифікація психологічних тренінгів
15. Тренінг як інтерактивна форма соціально-психологічного навчання.
16. Особливості навчання дорослих.
17. Модель Д. Колба та її особливості.
18. Умови ефективності навчання дорослих.
19. Психологічні особливості тренінгової групи.
20. Організаційні основи проведення тренінгу.
21. Юридичний та економічний аспекти проведення тренінгу.
22. Головні ролі та стилі тренера-ведучого.
23. Труднощі, що виникають у роботі ведучого групи
24. Вимоги до особистості тренера.
25. Підготовка тренера-ведучого.
26. Поняття тренінгового методу. Як підібрати метод?
27. Класифікація методів, що використовуються при проведенні тренінгу.
28. Групова дискусія як базова процедура в тренінгу.
29. Феномен гри в тренінгу. Види ігор та їх характеристика.
30. Психогімнастика та особливості застосування.
31. Арт-методи та особливості застосування.
32. Метод кейсів. Особливості застосування.
33. Психологічні тренажери та вправи.
34. Оцінка ефективності тренінгу. Критерії оцінки ефективності тренінгу.
35. Феномени групової динаміки та можливості її використання в тренінгу.
36. Етапи розвитку групи в тренінгу.
37. Етапи групової динаміки.
38. Взаємодія зі “складними” учасниками на тренінгу.
39. Поняття програми тренінгу. Типи програм.
40. Схема програми тренінгу.
41. Етапи підготовки тренінгової програми.
42. Загальний алгоритм тренінгового дня.
43. Умови ефективності тренінгу.
44. Командна і індивідуальна форми роботи з завданнями на тренінгу.
45. Рамка тренінгу та особливості її дотримання.
46. Посттренінгові процедури та особливості їх проведення.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні***

підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Розробити програму тренінгу.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення

97 – 100	Відмінно («зараховано»)	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	
			„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. . Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна:

1. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу. 251 с. Навчальний посібник URL:

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4053/1/%D0%9C%D0%A1%D0%9F%D0%A2%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>.

2. Балахтар В. В. Соціальнопсихологічний тренінг і маніпуляція : навч.- метод. посібник. Вижниц : Видавництво «Черемош». 2015. 432 с.

3. Білова М.Е. Навчально-методичний посібник з спецкурсу «Соціально-психологічний тренінг» Одеський національний університет імені І.І. Мечникова 2015 с.113 URL: http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/metod/imem/metod_spt.pdf

4. Карпенко Є. В Основи психотренінгу: навч. посібник. Дрогобич. 2015. 78 с. 3. Медведєв В. С., Кудерміна О. І., Горбенко Д. А. Психологічна служба правоохоронних органів України : навч. посіб. Київ : Нац. акад.внутр. справ, 2022. 188 с.

5. Професійний психологічний тренінг військовослужбовців Національної гвардії України: посібник / О. С. Колесніченко, Я. В. Мацегора, І. І. Приходько та ін. Х. : НАНГУ, 2018. 206 с.

6. Савченко Г.В. Навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгу: «Професійно-психологічна підготовка суддів» К.: ТОВ «Горизонт», 2016. 104 с. URL: http://nsj.gov.ua/files/1508752131%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B3_01.pdf.

7. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання. : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 250 с.

Допоміжна:

1.Гурський, В.Є., Лефтеров В.О. Професійно-психологічний розвиток працівників спецпідрозділів поліції імітаційними засобами : монографія. Одеса : ВД "Гельветика", 2017. 163 с.

2.Клаур С., Денисовський М. Професійна компетентність офіцера поліції : методичні та практичні аспекти формування засобами тренінгу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2022. № 7-8 (121-122). С. 68–79. doi: 10.24139/2312-5993/2022.07-08/068-079

3.Макарова О. П., Мілорадова Н. Е., Ларіонов С. О. Психологічний супровід розвитку професійної ідентичності правоохоронців на етапі фахової підготовки : навч.-метод. посіб. Харків : ФОП Бровин О. В., 2018. 122 с

4. Мілорадова Н. Е. Застосування тренінгових технологій у професійній підготовці слідчих (на прикладі тренінгу «Психологія допиту»). Юридична психологія. 2020. № 1 (26). С. 62–69. doi: <https://doi.org/10.33270/03202601.62>

5.Мілорадова Н. Е., Бречка Д. М., Доценко В. В. Психологічний супровід формування ціннісних регуляторів поведінки майбутніх правоохоронців : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУВС, 2017. 116 с.

6.Мілорадова Н. Е., Шеховцова Е. В., Федоренко О. І., Доценко В. В. Тренінг розвитку професійних настановлень майбутніх правоохоронців : навч.-метод. посіб. Харків : Стиль Издат, 2015. 120 с.

7.Посна Є. О. Використання технік когнітивно-поведінкової терапії в роботі зі здобувачами освіти та працівниками Харківського національного університету внутрішніх справ. Актуальні питання психологічного забезпечення службової діяльності структурних підрозділів МВС України в умовах воєнного стану. 2023. С. 108–111.

8. Цільмак О. М. Формування психологічної компетентності у курсантів закладів вищої освіти МВС України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : збірник наукових праць. Харків : ХНУВС, 2018. С. 124–127.

9.Штанько Н. А. Тренінг як метод підготовки керівників-лідерів органів Національної поліції. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. С. 327–332 . doi:10.32999/ksu2312-3206/2019-1-54

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Вправи для тренінгів URL: <https://vseosvita.ua/library/vpravi-dla-treningiv-57871.html>

2. Вправи для тренінгів URL: <http://simshecon.com/wp-content/uploads/2020/07/1e4d82e5c50b5b93206d88954808741c.pdf>

3. Доценко В.В. Навчально-тренінгова програма «ЖИТТЄКОНСТРУЮВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КРИЗОВІ ПЕРІОДИ ЖИТТЯ» URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/187222249.pdf>

4. Ігри та вправи для тренінгів (зі скарбнички неформальної освіти) URL: <https://www.gurt.org.ua/articles/43009/>

5. Психологічні вправи для особистісних тренінгів URL: http://psychologis.com.ua/psihologicheskie_uprazhneniya_dlya_lichnostnyh_treni_ngov.htm